

ΑΓΝΩΣΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ : ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΣΥΝΟΡΩΝ ΣΤΑ ΠΑΡΑΜΕΘΟΡΙΑ ΧΩΡΙΑ ΚΑΡΥΤΣΑ ΚΑΙ ΜΠΕΛΟΚΟΜΗΤΗ ΤΟ 1832 ΣΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ

Γράφει ο Αντγος ε.α. Χαράλαμπος Σ. Τσιτσιμπίκος -Επίτιμος Β.Υ/ΓΕΣ
Πολιτικός Μηχανικός Α.Π.Θ

Την Ιστορία δεν την γράφουν οι Θεοί. Την γράφουν οι άνθρωποι και αυτό θα αποδειχθεί στο πόνημά μου ,που θα είναι μακροσκελές ,αλλά ιδιαιτέρως ενδιαφέρον.

Γιορτάζουμε φέτος, οι απανταχού Έλληνες, με εξαιρετική επισημότητα τα διακόσια χρόνια από την 25^η Μαρτίου 1821, ημέρα της Εθνικής Παλιγγενεσίας κατά την οποία σύμπας ο Ελληνικός Λαός, άριστα προετοιμασμένος, επαναστάτησε εναντίον της οθωμανικής αυτοκρατορίας, με σύνθημα « Για του Χριστού την πίστη την Αγία και της Πατρίδος την Ελευθερία», που έγινε παιάνας και δυνάμωσε τις ψυχές των αγωνιστών και δημιούργησε το θαύμα του ιερού αγώνα που διαδόθηκε, με μοναδική ταχύτητα, σε ολόκληρη την Ευρώπη και όχι μόνο και προκάλεσε το θαυμασμό και το μέγα ρεύμα φιλελληνισμού των πολιτών των κρατών της Ευρώπης ώστε να προσέλθουν να αγωνισθούν στο πλευρό των Ελλήνων.

Η Βυζαντινή ή Ελληνική Αυτοκρατορία την 29 Μαΐου 1453, μετά από 1120 χρόνια, η μεγαλύτερη σε διάρκεια παγκοσμίως, τελείωσε την πορεία της και αντικαταστάθηκε από την επελθούσα έκτοτε Οθωμανική Αυτοκρατορία. Έμεινε στην ιστορία έκτοτε η φράση της 29^{ης} Μαΐου 1453 **«ΕΛΩ Η ΠΟΛΙΣ»**. Το πολιτιστικό κόσμημα της Ανατολής, η Βασιλεύουσα Πόλις με το αρχιτεκτονικό εκκλησιαστικό αριστούργημα την **ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ**, ο μαρμαρωμένος Βασιλιάς στην Ωραία πύλη, ο οποίος δεν υπέγραψε την παράδοση της Πόλεως και η λαϊκή μούσα να παρηγορεί την Παναγία, την Υπέρμαχο Στρατηγό, **«ΠΑΛΙ ΜΕ ΧΡΟΝΟΥΣ ΜΕ ΚΑΙΡΟΥΣ ΠΑΛΙ ΔΙΚΙΑ ΜΑΣ ΘΑΝΑΙ»** είναι η παρακαταθήκη μας.

Έκτοτε ο Ελληνικός λαός έπεσε σε προβληματισμό. Δεν μπορούσε να παραμείνει υπό τον ζυγό των Οθωμανών, γιατί του Έλληνα ο τράχηλος ζυγό δεν υποφέρει. Στο διάβα του χρόνου δεκάδες εξεγέρσεις, σε τοπικό και ευρύτερο χώρο έλαβαν χώρα. Όλες απέτυχαν, πληρώνοντας αρκετό φόρο αίματος και αφόρητο πόνο αλλά οι Έλληνες δε δειλίασαν ποτέ. Δυνάμωνε το πάθος του συντονισμένου ξεσηκωμού και η σπίθα έγινε φλόγα και η φλόγα πυρκαγιά και ο θούριος του Ρήγα Φεραίου « καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά σαράντα χρόνια σκλαβιά και φυλακή » έγινε τυφώνας και σάρωσε όλη την Ελλάδα με το μήνυμα του ξεσηκωμού.

Στη διάρκεια του επταετούς αγώνα έγιναν γεγονότα που ξεσήκωσαν τους ευρωπαίους να προσέλθουν υποστηρικτές του δίκαιου των Ελλήνων και μέγα κύμα εθελοντών δημιούργησε τμήματα και προσέρχονταν να ενταχθούν στα στρατεύματα των οπλαρχηγών, αρματολών και κλεφτών. Σε αυτόν τον μοναδικό αγώνα έλαβαν χώρα γεγονότα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος στην πολεμική ιστορία της Επανάστασης. Πολλά καταγράφηκαν αλλά και πάρα πολλά έμειναν άγνωστα και ξεχάστηκαν στο πέρασμα του χρόνου. Ο εορτασμός των 200 χρόνων από το 1821 δίδει την ευκαιρία να ερευνήσουμε, να ενσκήψουμε στα έγκατα της ιστορικής μνήμης και της παράδοσης για να φανερώσουμε μέρος αυτών των άγνωστων γεγονότων και να αναδείξουμε τη μεγάλη αξία τους σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο και να τα καταγράψουμε στις σελίδες της ιστορίας μας με το καλύτερο μελάνι που λέγεται αίμα ελληνικό.

Με την ευκαιρία αυτή άρχισα την έρευνα να φέρω στην επιφάνεια το άγνωστο αυτό γεγονός, της μετατόπισης των συνόρων που χαράχθηκαν από την πενταμελή επιτροπή Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Τουρκίας και Ελλάδας στην περιοχή των Αγραφιώτικων χωριών Καρύτσα και Μπελοκομήτη της ευρύτερης περιοχής της σημερινής Λίμνης Νικολάου Πλαστήρα.

Μετά την αναγνώριση της Ελλάδας ως Κράτος ανεξάρτητο και κυρίαρχο, όπως ορίστηκε με το λεγόμενο Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας (22 Ιανουαρίου/ 3 Φεβρουαρίου 1830), μεταξύ των άλλων, παρέμεινε σε εκκρεμότητα ο καθορισμός των συνόρων. Ο τελικός διακανονισμός επιτεύχθηκε ύστερα από αρκετές παλινωδίες με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου τον Αύγουστο του 1832. Στις 9/21 Ιουλίου 1832 οι τρεις εγγυήτριες Δυνάμεις και η Οθωμανική Αυτοκρατορία είχαν υπογράψει τη Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως (Καλεντέρ Κιοσκ). Με την συνθήκη αυτή οριζόταν τα βορειοδυτικά σύνορα του Ελληνικού Κράτους θα βρίσκονταν στον Αμβρακικό κόλπο για δε τα δε βορειοανατολικά δεν πάρθηκε καμία απόφαση και το θέμα παραπέμφθηκε σε νέα διάσκεψη στο Λονδίνο. Αποτέλεσμα της Διάσκεψης αυτής υπήρξε το Πρωτόκολλο της 18^{ης}/30^{ης} Αυγούστου 1832. Με αυτό το Πρωτόκολλο επιδικαζόταν στο ελληνικό κράτος η περιοχή τη Λαμίας και τα ελληνικά-οθωμανικά σύνορα ορίζονταν μεταξύ των κόλπων του Αμβρακικού και του Παγασητικού. Επιπρόσθετα επιδικάστηκε το ποσό των σαράντα εκατομμυρίων γροσίων ως αποζημίωση προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η επακριβής χάραξη των συνόρων η οποία έγινε από πενταμελή επιτροπή, ολοκληρώθηκε το Νοέμβριο και έγινε αποδεκτή από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στα μέσα Δεκεμβρίου 1832 στη γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού κόλπου.

Η Επιτροπή χάραξης της οροθετικής γραμμής Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αποτελούνταν από τους : Άγγλο Συνταγματάρχη G.Bakery, Γάλλο Αντισυνταγματάρχη J. Barthelemy, Ρώσο Συνταγματάρχη A.de Scallcon, Οθωμανό Hussein Bey και Έλληνα Στρατηγό Γιαννάκη Στάϊκο. Άρχισε τις εργασίες της από τον Αμβρακικό κόλπο τον Σεπ. 1832 και τελείωσε στον Παγασητικό το Νοε.1832 σε 9 συνεδριάσεις. Στην περιοχή μας τα σύνορα καθορίσθηκαν στην 6^η -7^η συνεδρίαση της Επιτροπής όπως παρακάτω.

[* Rroces verbal de la 6 Seance de la Commissio Demarccatrice Έκθεσις τῆς 6ης Συνεδριάσεως τῆς ὁροθετικῆς Ἐπιτροπῆς τῇ 26/14 Ὀκτωβρίου 1832 Γιαννάκη Στάϊκο Ἀντίγραφον 6 Συνεδριάσεως

Οἱ κύριοι Ἐπίτροποι Ὁροθέται τῶν νέων ὁρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους συνῆλθον ἐν Πατρούλλα ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ Κου Ὑποσυνταγματάρχου Πάκερ. Κατὰ τὰς γενομένας ἐρεῦνας εἰς τὴν ὁποίαν δὲν συμμετέσχεν ὁ Ἐπίτροπος τῆς Ὁθωμανικῆς Πόρτας, ἀπεφάσισαν τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ τῶν Τριῶν Συνόρων παρακολουθοῦντα πάντοτε τὴν διάκρισιν τῶν ὑδάτων ἔφθασαν εἰς τὸν αὐχένα τοῦ Σταυροῦ τῆς Πασταριάς (21 ὄριον) ἐντεῦθεν ἀνάβησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Πουτζικάκη (22 ὄριον) διὰ νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ ἄντρον τῆς Σπηλιᾶς Καμακίας, ὅθεν ἀναβρῦει ἡ κυριωτέρα πηγὴ τοῦ ποταμοῦ τῆς Καρίτζας τὸν ὁποῖον ἠκολούθησαν μέχρι τῆς ἐκβολῆς του εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Μάτζηρης ἢ Μίγδοβης (23 ὄριον). Ἐξελέξαντο τὴν ὁροθεσίαν ταύτην ὡς ἀκριβῶς ὑπαγορευομένην παρὰ τῆς φύσεως τῶν τόπων, καὶ ὡς ἐκπληροῦσαν καθ’ ὅλα τὸν σκοπὸν τῆς ἀσφαλείας καὶ εἰς τὰ δύο Κράτη.

Έν τῇ Σκανώματι τῆς Πετρούλλας τῇ 26/14 8βρίου 1832.35 Commission de L' alliance Barthelemy S+Colonel Le colonel Scalon Baker le colonel Commissaire Turc Commissaire Grec Ἐπίτροπος Ὁθωμανός Ἐπίτροπος Ἑλλην Γιαννάκης Στάϊκος]

Και ολοκληρώθηκε με την 7^η της Επιτροπής όπως παρακάτω:

{Roces verbal de la 7 Seance de la Commission Demarccatrice Le 2 Novembre 1832
Ἐκθεσις τῆς 7ης Συνεδριάσεως τῆς ὁροθετικῆς Ἐπιτροπῆς τὴν 2 Νοεμβρίου 1832
Ἀντίγραφον 7 Συνεδριάσεως

Οἱ Κύριοι μέλη συνιστῶντα τὴν ἐπὶ τῆς Ὁροθεσίας του νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐπιτροπὴν συνῆλθον κατὰ τό χωρίον Φουρνᾶ τῇ 2 Νοεμβρίου 1832 εἰς τό οἶκημα τοῦ Κυρίου Ὑποσυνταγματάρχου Βαρθελεμύ. Εἰς τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἀπεφασίσθη ὥστε ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ ἣτις εἶχε γείνη ἐπὶ τῆς ἐκβολῆς τοῦ ρεύματος τῆς Καρίτζας εἰς τὴν Μίγδοβα (ἢ Μάντζηρι) ἀφ' οὗ καταβῇ τὸν ποταμὸν αὐτὸν μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ ρεύματος Μούκρη (24ον ὄριον) νὰ ἀνατρέξῃ μέχρι τῆς κυριωτέρας πηγῆς του διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἄκραν του Ἰτάμου ὄρους (26ον & 27ον ὄριον) τό ὁποῖον κεῖται εἰς τὴν καθ' αὐτό σειρὰν τοῦ Πίνδου}

Με τὴν οροθέτηση αὐτὴ τα χωριά Καρύτσα, Μπελοκομήτης καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Παναγίας Πελεκητῆς παρέμειναν στο Τουρκικὸ ἐδάφος καὶ το χωριὸ Μούχα στο Ἑλληνικὸ ἐδάφος, γιατί αὐτό θα χρειασθεῖ στὴν ἐκκλησιαστικὴ πρόταση τοῦ Διοικητῆ Ευρυτανίας Δ.Ιερομνήμονα γιὰ συμβιβαστικὴ λύση.

Μεγάλῃ πικρίᾳ καὶ απογοήτευση ἐνοίωσαν οἱ κάτοικοι ,οἱ οποίοι ἐπὶ χρόνια πολέμουσαν γιὰ τὴν Ἐλευθερίᾳ καὶ υπέστησαν τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοὺς Ὁθωμανοὺς καὶ τώρα πληρώνονται με το σταυρὸ τῆς συνέχισης τῆς σκλαβιάς. Δεν μπορούσαν νὰ ἀντέξουν αὐτοὶ τὴν ατιμωτικὴ πρᾶξη καὶ ἀποφάσισαν οἱ 42 οικογένειες τῆς Καρύτσας, οἱ 14 τοῦ Μπελοκομήτη καὶ οἱ 4-5 μοναχοὶ νὰ μετατοπίσουν τοὺς πασσάλους τῆς οριογραμμῆς στὴν **κορυφογραμμὴ Γέφυρα Μάντζαρη- Κρύα θρύση- Ἐγγουρη- Ράχη Καραγιάννη- Κούλια-ΒΑ Καραμανώλη- Βουτσικάκι**, ἐντάσσοντας τὰ χωριά στὴν ἐλεύθερη Ελλάδα. **Βλέπε εἰκόνα χάρτη**. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ εἶναι ἡρωϊκὴ πρᾶξη μεγάλῃς βαρύτητας ἀπὸ τοὺς ἀπλοὺς ἀγωνιστὲς τῶν χωριῶν ποὺ συμμετείχαν στοὺς ἀγῶνες τοῦ 1821, με 17 εὐρεθέντες καὶ ἐπισήμως τιμηθέντες ἀπὸ τὸ κράτος με 4 χάλκινα καὶ 11 σιδηρὰ μετάρλια καὶ δύο αἰτήσεις στὴν Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων γιὰ σύνταξη, με κίνδυνο σοβαροῦ διπλωματικοῦ ἐπεισοδίου, ἡ ὁποία παρέμεινε ἀγνωστὴ στὴν ἱστορία καὶ διατηρήθηκε ζωντανή με τὴν προφορικὴ παράδοση ἀπὸ γενεὰ σε γενεὰ καὶ ἀπὸ τὴν καταγραφὴ στο πόνημα τοῦ συγχωριανοῦ μου Ἡλία Α. Κολοβού (+1928-1997) « ΚΑΡΥΤΣΑ ΔΟΛΟΠΩΝ Μία Προσωπικὴ Μαρτυρία » 2000

Με τὴν ευκαιρίᾳ τοῦ ἐπισήμου εορτασμοῦ τῶν 200 χρόνων ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴ Παλιγγενεσία τοῦ 1821 ξεκίνησα μιὰ ἐρευνα γιὰ νὰ τεκμηριώσω τὸ γεγονὸς καὶ νὰ τὸ δημοσιοποιήσω ἵνα καταστεί γνωστὸ στὴν ευρύτερη περιοχὴ, στὴν ἐπιτροπὴ τοῦ 2021 ἀλλὰ κυρίως στὴν Τοπικὴ Αυτοδιοίκηση προκειμένου νὰ καθιερώσει μιὰ γιορτὴ τοπικῆς σημασίας γιὰ νὰ θυμούνται οἱ παλαιότεροι καὶ νὰ μαθαίνουν οἱ νεότεροι. **« Ἀμμες δε γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες»**. Βρήκα λοιπὸν ἀπὸ τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους στὰ Μοναστηριακά τὸ φάκελο 192 δύο ἐγγράφα τῆς ἰδίας ἡμερομηνίας 14-1- 1838 γιὰ τὸ Μοναστήρι τῆς Παναγίας Πελεκητῆς καὶ γιὰ τὴν μετατόπιση τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς. Πρόκειται γιὰ μιὰ

αναφορά του διοικητή της Ευρυτανίας Δ. Ιερομνήμονος από την Οιχαλία [Καρπενήσι] και για το συνοδευτικό έγγραφό της. Λεπτομέρειες στα μεταγραφμένα έγγραφα που ακολουθούν.

Όταν το Υπουργείο αποφάσισε να διαλύσει τα μικρά μοναστήρια (19-12-1933) δημιουργήθηκε και πάλι ένα λεπτό πρόβλημα. Η « Μονή της Πελεκητής » είχε λιγότερους από έξι μοναχούς και έπρεπε να διαλυθεί και να κρατικοποιηθεί η περιουσία της. Αν γινόταν κάτι ανάλογο, οι κάτοικοι των δύο χωριών με τους μοναχούς θα μπορούσαν να μετατοπίσουν τους μεθοριακούς πασσάλους, θυσιάζοντας την ελευθερία τους και διασώζοντας την πίστη τους στην Παναγία αφού θα βρεθούν και πάλι στο τουρκικό έδαφος, οπότε δεν θα ίσχυε ο ελληνικός νόμος για τη διάλυση της « Πελεκητής ». Έχοντας αυτόν τον φόβο ο διοικητής της Ευρυτανίας ,δεν αξίωνε τη διάλυση της « Πελεκητής ».

Κατόπιν όλων των αναφερθέντων θεωρώ υποχρέωση να επισημάνω την γενναιότητα, την αποφασιστικότητα και τον αξιακό κώδικα των κατοίκων των χωριών, οι οποίοι αξίζουν τον θαυμασμό όλων και την επιβράβευση ,έστω και με καθυστέρηση δεκαετιών της Πολιτείας, να καταχωρηθεί η ενέργειά τους στην ιστορία του ιερού αγώνα της Ελλάδος αλλά και στην ιστορία της τοπικής κοινωνίας των Αγράφων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Επειδή το θέμα της διάλυσης της Μονής παρέμεινε σε εκκρεμότητα και θα έπρεπε να αποκατασταθεί η αξιοπρέπεια της Κυβέρνησης το 1838 ο Διοικητής της Ευρυτανίας πρότεινε την παρακάτω συμβιβαστική λύση: Να συγκεντρωθούν τα δύο χωριά στον οικισμό Παλιομούχα, ανάμεσα στα χωριά Καστανιά-Μούχα και σε περιοχή εντός του ελληνικού χώρου, ανάμεσα στο ομώνυμο μοναστήρι και στο νέο λοιμοκαθαρτήριο. Εκεί να ιδρυθεί με την περιουσία της « Πελεκητής » ένας ενοριακός ναός της Παναγίας, με εφημέριο τον ηγούμενο της « Πελεκητής », η οποία θα ανήκει πλέον ως παρεκκλήσι στο νέο Ναό. Με αυτόν τον τρόπο θα σώζονταν το γόητρο της Κυβερνήσεως ,οι κάτοικοι δεν θα θίγονταν με την διάλυση του μοναστηριού τους και η Τουρκία δεν θα διεκδικούσε τίποτα. Φυσικά η μεταφορά των χωριών δεν έγινε. Έμειναν στις θέσεις τους προκειμένου να εγκαταλειφθούν από τους κατοίκους στις μέρες μας, δελεαζόμενοι από την προσφιλή αστυφιλία και αναζήτηση καλύτερων συνθηκών εργασίας. Είναι η εξελικτική πορεία τη ζωής της οποίας τα αποτελέσματα θα φανούν στο μακρινό μέλλον.

Όπως προαναφέρθηκε κατά μήκος της οροθετικής γραμμής οι Τούρκοι και οι Έλληνες, για την φύλαξη των συνόρων, είχαν κατασκευάσει διάφορα φυλάκια απλής ή σύνθετης τεχνικής αντοχής ανάλογα με τις επιδιώξεις τους, για την διατήρηση της καλής γειτονίας, η οποία κάθε άλλο παρά καλή υπήρξε. Καθημερινά δημιουργούνταν μεθοριακά επεισόδια και παραβιάσεις ή αμφισβητήσεις περιοχών. Εξάλλου είναι στη φύση τους η διεκδίκηση η οποία παραμένει και σήμερα. Δεν μπορούσαν να { χωνέψουν } πως αυτοί κατακτητές επί τέσσερες αιώνες θα είχαν για «γείτονες» τους Γκιαούρηδες. Φοβούμενοι τα χειρότερα ξεκίνησαν να χτίζουν φυλάκια και στρατώνες, τις «Κούλιες» και τις «Καζάρμες » κατά μήκος της παραμεθορίου. Στη δική μας οριογραμμή κτίστηκαν δύο καζάρμες **1** και **3** και τέσσερες κούλιες όπως σημειώνονται στο χάρτη.

Προς το σκοπό αυτόν η Ελληνική Κυβέρνηση κατασκεύασε 31 διάφορους σταθμούς μετά την οροθέτηση και ειδικότερα στην περιοχή μας: Στρατώννα στην περιοχή Ιτάμου ,πλησίον του χωριού Μούχα και στρατώννα εντός του χωριού Καρίτσα (προσληφθέντος υπό των

Ελλήνων). Υπάρχει και ονομασία [**στρατώνας**] στην περιοχή Γιούργες επί στρατιωτικού χάρτη. Αντίστοιχα έπραξαν και οι Τούρκοι. Αναγκάστηκαν να το εφαρμόσουν όσο κι αν τους ήταν δυσάρεστο. Δεν μπορούσαν να το «χωνέψουν» πως αυτοί κατακτητές επί τέσσερες αιώνες θα είχαν για «γείτονες» τους Γκιαούρηδες. Φοβούμενοι τα χειρότερα - που τα έβλεπαν να έρχονται - ξεκίνησαν να χτίζουν φυλάκια και στρατώνες, τις «κούλιες» και τις «καζάρμες», κατά μήκος της παραμεθορίου γραμμής, από τον Αμβρακικό κόλπο στα δυτικά και έως τον Παγασητικό στα ανατολικά, συνολικά 36 « καζάρμες-κούλιες».

Θέλανε να οχυρώσουν και να προστατεύσουν τα κατακτημένα εδάφη, από τους αποφασισμένους προγόνους μας, που δεν σταμάτησαν ποτέ να προσπαθούν για να ελευθερώσουν ολόκληρη την Ελλάδα. Οι Τούρκοι είχαν τα μέσα και τα τζάμπα εργατικά χέρια, με την βία υποχρέωσαν Ηπειρώτες μάστορες και έχτισαν τα φυλάκια όπως η φωτογραφία.

Από την δική μας πλευρά δεν κτίστηκαν αντίστοιχα φυλάκια, για πολλούς λόγους. Ο κυριότερος ήταν η έλλειψη χρημάτων, αλλά και γιατί δεν τα χρειαζότανε, οι πρόγονοί μας πρότασαν τα στήθη τους αντί για κάστρα σαν τους αρχαίους Σπαρτιάτες.

Μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας (1881) και την ενσωμάτωσή της με το ελεύθερο Ελληνικό κράτος, οι κτηριακές αυτές εγκαταστάσεις δέχθηκαν την επιδρομή των κατοίκων των γύρω χωριών , οι οποίοι ξήλωσαν όσα οικοδομικά υλικά ,για να οικοδομήσουν τα σπίτια τους. Στη συνέχεια οι διάφορες πολεμικές καταστάσεις και κυρίως τα γεγονότα του εμφυλίου πολέμου στην περιοχή μας προξένησαν σοβαρές καταστροφές των καζαρμών 1 και 3 και κατ' επέκταση οι επιχειρήσεις ιδιωτών προς ανεύρεση διάφορων χρήσιμων αντικειμένων καθώς τα φυσικά φαινόμενα προκάλεσαν ζημιές και η αδιαφορία της αυτοδιοίκησης της περιοχής οδήγησαν τις κτηριακές εγκαταστάσεις σε πλήρη εγκατάλειψη.

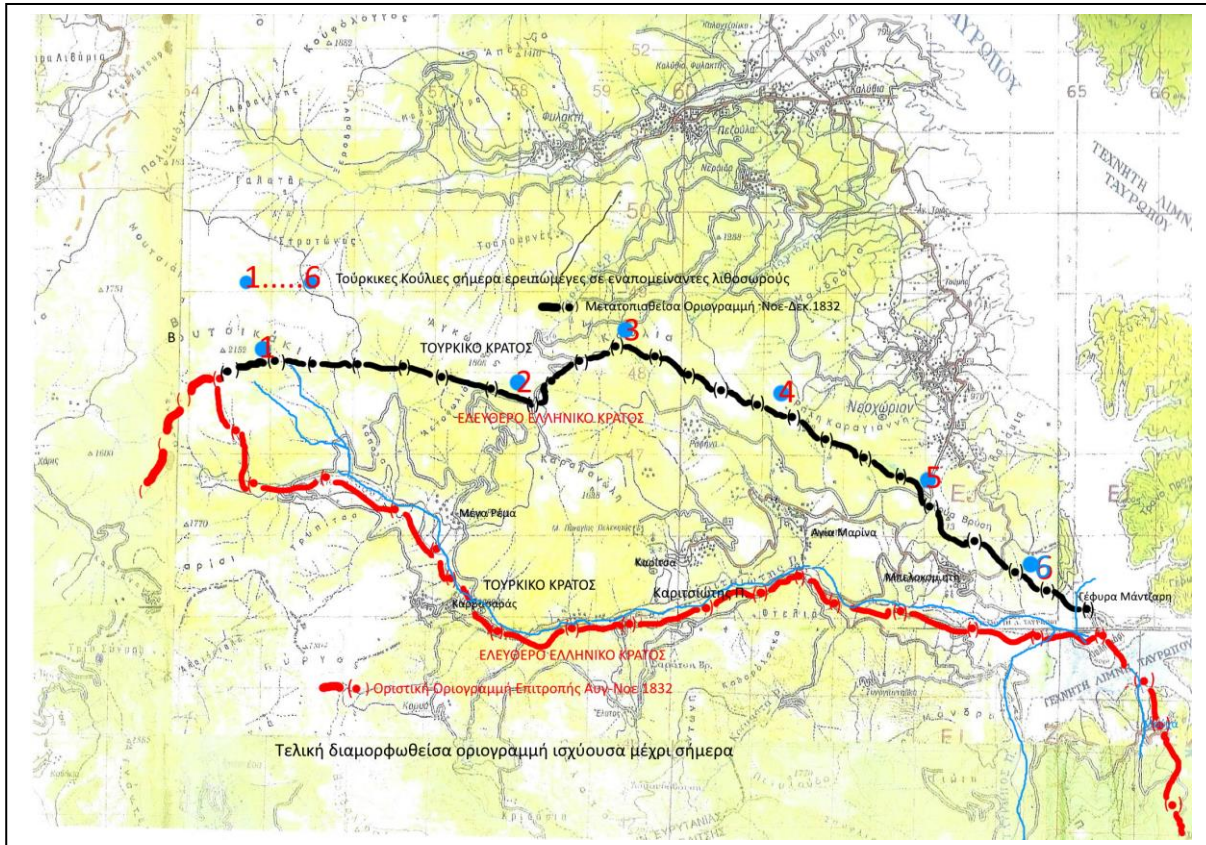
. Κατόπιν όλων των αναφερθέντων θεωρώ υποχρέωση να επισημάνω την γενναιότητα, την αποφασιστικότητα και τον αξιακό κώδικα των κατοίκων των χωριών, οι οποίοι αξίζουν τον θαυμασμό όλων και την επιβράβευση ,έστω και με καθυστέρηση δεκαετιών της Πολιτείας, Να καταχωρηθεί η ενέργειά τους στην ιστορία του ιερού αγώνα της Ελλάδος αλλά και στην ιστορία της τοπικής κοινωνίας των Αγράφων και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Επειδή φρονώ ότι είναι χρέος, τουλάχιστον της τοπικής και ευρύτερης Αυτοδιοίκησης, να τιμήσουμε το ιστορικό αυτό γεγονός και τους αγωνιστές κατοίκους των χωριών της εποχής εκείνης προτείνω να γνωστοποιηθεί το μοναδικό αυτό συμβάν, από μια χούφτα ανθρώπων αποφασισμένων να φανούν αντάξιοι της ιστορικής παρακαταθήκης που μετέφεραν στη ψυχή τους, με την καθιέρωση μιας εορτής τοπικής σημασίας που να υπενθυμίζει στους νεωτέρους την καταγωγή τους και την αποκάλυψη της μετατοπισθείσας οριογραμμής, ώστε να αποκτήσει ευρεία αναγνωρισιμότητα η περιοχή. Εύχομαι να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 χρόνων από το θρυλικό 1821.



Σημερινή κατάσταση Κούλιας Βουτσικάκι.



Συντηρημένη διατηρητέα
Κούλια στην δυτική πλευρά
της οριογραμμής
Αιτωλοακαρνανίας-Άρτας



Χάρτης μετατόπισης οροθετικής γραμμής στο χωριό Καρύτσα- Δολόπων

Και τώρα τα δύο σχετικά έγγραφα. Το πρώτο Περί του μοναστηρίου της Πελεκητής και το δεύτερο Περί του μοναστηρίου της Πελεκητής και των χωρίων Καρύτσα και Μπελοκομήτου.

1ο

Αρ(ιθμός) Π(ρωτοκόλλου)91
Αρ(ιθμός) Δ(ιεκπεραιώσεως) 69
Την 14 Ιανουαρίου 1838
Εν Οίχαλία.

Προς την επί των Εκκλησιαστικών και Β(ασιλικήν) Γραμ-
ματείαν της Επικρατείας
Την 5 Φεβρ(ουαρίου)1838.
Περί του μοναστηρίου της Πελεκητής

Εκ του συνημμένου αντιγράφου ανα|φοράς του υποφαινομένου προς την επι|του
Εσωτερικού Βασιλικήν Γραμματείαν , πλη|ροφορείται η προϊσταμένη αυτή αρχή|τα περί
του αδιατα|ράκτου εισέτι μοναστηρίου της |Πελεκητής, κειμένου παρά τη οροθετική
|γραμμή κατά τον Δήμον Κτημενίων της |Διοικήσεως ταύτης.

Παρακαλείται δε να διατάξη ο,τι κατά συνέπειαν εγκρίνει επί του αντικειμένου τούτου.

Ο ευπειθέστατος /Διοικητής Ευρυτανίας

(Τ.Σ.Υ) Δ.Π.Ιερομνήμων

Ο Γραμματέας
Ι.Α.Χατσόπουλος**Ενέργεια Γραμματείας Εσωτερικών επί 1^{ου} Εγγράφου**

Αρ(ιθμός) 18523 / 10 Φεβρ(αρίου)

Γραμματεία Εσωτερικών

διευθ(ύνει) αναφοράν του Διοικητού Ευρυτανίας
περί του μοναστηρίου της Πελεκητής και των
χωρίων Καρίτζα(ς) και Μπελοκομήτου
συμπερ(ιλαμβανομένων) εντός των ορίων
ελληνικού Κράτους

διευθύνθη προς την επιτροπήν του
Εκκλησιαστικού ταμείου επί επιστροφή
δια να γνωμοδοτήσει το ταχύτερον
2 Μαΐου 1838
επισ(τρέφεται) επι (συνημμένου) και του
υπ' αρ(ιθμόν)20472 προς την επί των
Εσωτερικών

Ενέργεια Επιτροπής Εκκλησιαστικού Ταμείου προς Γραμματεία Εσωτερικών

18532-20472

.....

Την 9 Μαΐου 38
20472

Η επιτροπή του Εκκλησιαστικού ταμείου
Επί του αρ(ιθμού) 18523
Περί παραχωρήσεως του κατά την Ευρυ-
τανίαν Μονα(στηρίου)της Πελεκητής και
τους συνοικισθησόμενους κατοίκους των
χωρίων Καρύτσα και Μπελοκομήτου

Εν Αθήναις την 10 Μαΐου 1838

Διευθύνεται προς την επί των Εσωτερικών
επιστρεφομένης και της υπ' αρ:90 αναφο-
ράς του Διοικητού Ευρυτανίας σύμφωνα
με την επί της αναφοράς επισημείωσιν
της Γραμματείας ταύτης
Παρακαλείται δε αφού λάβη γνώσιν των
ενδιαλαμβανομένων, και ενεργήση ότι
νομίσει πρόσφορον επί της προηγουμέ-
νης υποθέσεως να επιστρέψη εις ημάς
την παρούσαν.

Διεκπεραιώθη 13 Μαΐου 38

Α.Σ.Μ

Ο Γραμματέας
Γ. Γλ.**2ο**

Αρ(ιθμός) Π(ρωτοκόλλου) 90
Αρ(ιθμός) Δ(ιεκπεραιώσεως)

Προς την επί των Εσωτερικών Β(ασιλικήν) Γραμματεία
της επικρατείας την 14 Ιανουαρίου 1838 εν Οίχαλία

Περί του μοναστηρίου της Πελεκητής και των χωρίων Καρύτσα και Μπελοκομήτου.

Εις τον δήμον Κτημενίων της διοικήσεως ταύτης εγγύτατα με την οροθετικήν του κράτους
γραμμήν , υπάρχει εν μικρόν μοναστήριον γνωριζόμενον υπό το όνομα Πελεκητή και
παρ' αυτώ τα χωρία Καρύτσα και Μπελοκομήτου συνιστάμενα το μεν εκ 42 το δε εκ 14
οικογενειών.

Όλη η περιέχουσα το μοναστήριον τούτο και τα ειρημένα δύο χωρία γή, καθώς εξάγεται εκ
του αρχείου του προκατόχου μου και κατά το πρωτόκολλον των οροθετών της τριπλής
συμμαχίας, ανήκεν εις την Οθωμανικήν επικράτειαν, διαχωριζομένης της Ελληνικής δια του
ρέματος λεγομένου της Καρύτσης πηγάζοντος από του Άντρου του γνωριζομένου υπό το

όνομα Σπηλιά του Καϊμακά αλλά, κατά το έαρ του 1833, έτους καθ'ήν εποχήν διωρίσθη εις την επαρχίαν ταύτην διοικητής ο κ. Κ. Πεταλάς, περιοδεύων δια να γνωρίση την (σελ 2) οροθετικήν γραμμήν αυτής προς την Οθωμανικήν επικράτειαν, εύρε τους οροθετικούς πάλλους [[=πασσάλους]] μετατεθειμένους υπό των κατοίκων από του ειρημένου ρέματος της Καρύτσης εις την απέναντι ράχην συνεχόμενη με το όρος Μποτσικάκι(=Βουτσικάκι) και προχωρούσαν μέχρι της γέφυρας του Μάντζαρη και τιοιτοτρόπως συμπεριειλημμένα τα ειρημένα χωρία και το μοναστήριον εντός του Ελληνικού κράτους.

Ο τότε δερβέναγας των Οθωμανικών Αγράφων έκαμεν ως πληροφορούμεθα παρατηρήσεις και περί της τοιαύτης των οροσήμων μεταθέσεως, αλλ' εναντίωση της μονής και ακολούθως πεισθέντος αυτού εις τας αναιρετικές απαντήσεις του διοικητού, απεισιωπήθη πλέον το πράγμα μέχρι σήμερα.

Ο ειρημένος Διοικητής λαβών ακολούθως τας περί διαλύσεως των μοναστηρίων (σελ.3) διαταγάς της επί των Εκκλησιαστικών κλπ. Β(ασιλικής) Γραμματείας δεν ενέκρινε να συμπεριλάβη εις το μέτρον τούτο και το ειρημένον μοναστήριον, επειδή υπέθεσεν ότι τιοιτοτρόπως δύναται να δώση αφορμή εις τους εν αυτώ μονάζοντας ή και εις- τινάς των προληπτικών κατοίκων να φύγωσιν εις το Οθωμανικόν κράτος και να παραστήσωσιν εις τας Οθωμανικάς αρχάς το μοναστήριον τούτο και τα ειρημένα δύο χωρία ως κείμενα εις τα οθωμανικά χωμάτα και να δώσωσιν απαιτήσεων αφορμάς.

Δια τας αυτάς αιτίας δεν ενέκρινε μέχρι τούδε, ουδ'ο υποφαινόμενος, να δείξω ουδεμίαν επέμβασιν, αλλά το πράγμα νομίζω δεν πρέπει να μείνη περισσότερον εκκρεμές διότι και η αξιοπρέπεια της κυβερνήσεως απαιτεί τέλος πάντων να ληφθή εν μέτρον (σελ.4) περί αυτού συμβιβάζονται προκειμένας περιστάσεις. Ως τοιούτο λαμβάνω την τόλμην να καθυποβάλω υπ' όψιν της Β(ασιλικής) Γραμματείας το εφεξής:

Τα προμνησθέντα δύο χωρία Καρύτσα και Μπελοκομήτου κείνται εις μέρος απότομον κρεμνωδέσστον, χωρίς να έχωσι σχεδόν καλλιεργήσιμον γήν, ει μη ασήμαντα –τινά και άκαρπα κηπίδια, αντί δε οικιών καλύβας τινάς ασήμαντους, εκτός τούτου ευρίσκονται, ως προείρηται, εις μέρος το οποίον ενδέχεται μιαν ημέραν να διαφιλονεικηθή ή και ν' άφαιρεθή νομίμως από την Οθωμανικήν Πόρταν. Τέλος πάντων διαμενόντων αυτών εις την σημερινή των θέσιν είναι αδύνατον να προφυλαχθεί η υγεία του κράτους, διότι οι κάτοικοι δύνανται να εισέρχονται οσάκις θέλουσιν από (σελ.5) το Οθωμανικό κράτος χωρίς να παρουσιάζονται εις το λοιμοκαθακτήριο, το οποίον μένει τιοιτοτρόπως οπίσω προς την Ελληνικήν Επικράτεια. Δι' όλους αυτούς τους λόγους θεωρώ συμφερώτατον:

Α' Να μετακισθώσιν οι κάτοικοι αμφοτέρων αυτών εις την πλησίον θέσιν της Παλαιομούχης, μεταξύ του ομώνυμου μοναστηρίου, και του νεωστί οικοδομηθέντος λοιμοκαθακτηρίου, εις την οποίαν ως πολλά κατάλληλον, ημπορεί με τον καιρόν να σχηματισθή μια κώμη αρκετά πολυάνθρωπος συνοικιζομένην εις αυτήν και των Παλαιομουχικών, οίτινες άποικοι όντες από το παρακείμενον Οθωμανικόν χωρίον Καστανία, κατοικούσιν εκεί πλησίον επί του παρόντος εις αχυροσκεπείς καλύβας.

Β' Το ειρημένον μοναστήριον της (σελ.6) Πελεκητής μεθ' όλης της κινητής και ακινήτου περιουσίας αυτού, ήτις δεν ημπορεί παρά να είναι ανταξία με την του κατωτέρου εκ των διαλελυμένων μοναστηρίων της επαρχίας αυτής, να παραχωρηθή εις την νέαν αυτήν

κοινότητα, δια να χρησιμεύση δια την ανέγερσιν και προικοδότησιν μιας εκκλησίας κοινοτικής.

Γ' Η εκκλησία αυτή να τιμηθεί υπό το όνομα της Παναγίας καθώς μέχρι τούδε το ειρημένον μοναστήριον, ο ιερός δε ναός του τελευταίου τούτου να θεωρείται ως παρεκκλήσιον της αυτής εκκλησίας

Δ' Ο ηγούμενος του ειρημένου μοναστηρίου (ή και άλλος τις καλόγηρος αν υπάρχη εις αυτό εισέτι) να λάβη την άδειαν να διαμείνη ως εφημέριος εις την εκκλησίαν ταύτην και

Ε' Εις τους κατοίκους των ειρημένων δύο χωρίων Καρύτσης και Μπελοκομήτου να παραχωρηθώσι δωρεάν τα αναγκαία οικοπέδα εις τον τόπον του νέου οικισμού των αν η εκεί γη είναι δημόσιος.

Τοιουτοτρόπως ,νομίζω , και η αξιοπρέπεια της κυβερνήσεως διατηρείται, και οι ειρημένοι κάτοικοι εξασφαλίζονται, και το μέρος το οποίον καταχρηστικώς προσκολλήθη εις το Ελληνικόν Κράτος δεν μένει πλέον επίζηλον προς τας Οθωμανικάς αρχάς δια ν' απαιτηθή άλλο τι.

Εις την Β(ασιλικήν) δε Γραμματείαν ταύτην απόκειται να διατάξη ο,τι εγκρίνη επί του αντικειμένου τούτου συνεννοηθείσα και με την επί των Εκκλησιαστικών(σελ.7)κλπ προς την οποίαν σήμερον συγχρόνως αναφέρομαι.

Υ.Γ. Γαίας δεν έχει το περί ου ο λόγος μονήδριον ειμή 20-30 στρέμματα ξηρικά χωράφια όλα σχεδόν κακής ποιότητας, εν ζεύγος αροτήρων βοών και τινά κινητά σκεύη, και ως έδωκε δια ζώσης πληροφορίας ο Δήμαρχος Κτημενίων παρουσιασθείς προ ημερών εις το Διοικητήριον. Επιφυλατόμενος δε ο υποφαινόμενος να δώσω θετικωτέρας πληροφορίας περί τούτου μετά τας ανηκούσας ακριβεστέρας εξετάσεις, οίτινες πρέπει να γένωσιν επιτοπίως.

Ο ευπειθέστατος/ Διοικητής Ευρυτανίας
(Τ.Σ.) Δ.Ιερομνήμων

Ο Γραμματέας
Ι.Α.Χατσόπουλος

Δια το ακριβές της αντιγραφής. Εν Οικαλία 14 Ιανουαρίου 1838

Ο Γραμματέας του Διοικητηρίου Ευρυτανίας
Ι.Α.Χατσόπουλος

Χαράλαμπος Σ. Τσιτσιμπίκος
Αντιστράτηγος ε.α.-Επίτιμος Υ' /ΓΕΣ
Πολιτικός Μηχανικός Α.Π.Θ
Τηλ. 6932477304

Βιβλιογραφία:

1. ΓΑΚ: GRGSA-CSA_PAOMOST.F000192 Μοναστηριακά Πελεκητή.
2. Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ (1832-1836)
Ηλίας-Αστρινός Βενιανάκης. Άρθρο στα ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 2000

3. Από τον Παγασητικό έως τον Αμβρακικό. Στέφανος Σταμέλος. Εκδόσεις Σ.Ι.ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ 2018
4. Συνέδριο Φθιωτών 2005. Εισηγητής Γ. Λέλης
5. Θεσσαλικό Ημερολόγιο Τόμος 4^{ος} 1983. Σωτήρης Ν.Αθανασιάδης
6. ΚΑΡΥΤΣΑ-ΔΟΛΟΠΩΝ Μία Προσωπική Μαρτυρία. Ηλία Α. Κολοβού 2000